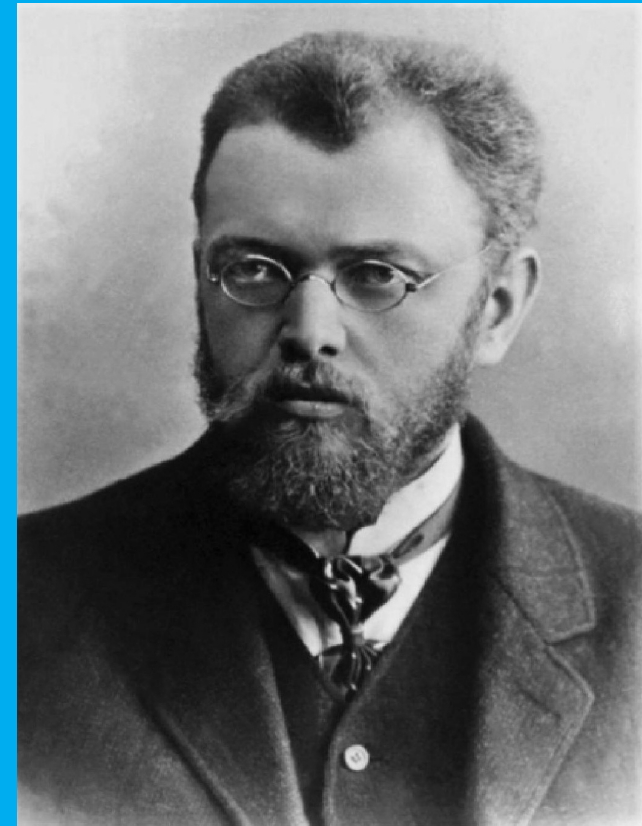

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ

збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ

матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ В ПОСТСЕКУЛЯРНУ ДОБУ

матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2024 р.

Київ – 2024

5. Cardaciotto L., Herbert J.D., Forman E.M., Moitra E., & Farrow V. The assessment of present-moment awareness and acceptance: The Philadelphia Mindfulness Scale. *Assessment*. 2008. Is. 15. P. 204–223.
6. Chambers R., Gullone E., & Allen N. B. (Mindful emotion regulation: An integrative review. *Clinical Psychology Review*. 2009. Is. 29. P. 560–572.
7. Danylova T.V., Shmarhun V.M., Vertel A.V., Matyushko B.K., Bondarenko A.F., Kychkyruk T., Petersen J. Effects of the Eastern mind-body practices on mental health during the COVID-19 pandemic: When East meets West. *Wiadomości Lekarskie*. 2021. Vol. 74. Is.11/1. P. 2850-2855. DOI: 10.36740/WLek202111130.
8. Danylova T., Kuźma I.B., Sushyi O., Matviienko I., Bezhnar A., Poperechna G., Honcharenko K. On War, Uncertainty, and Future: Lessons Learned from the Eastern Philosophy. *Wiadomości Lekarskie*. 2022. Vol. 75. Is. 8/1. P. 1914-1919. DOI: 10.36740/WLek202208117.
9. Kabat-Zinn J. *Wherever you go there you are: Mindfulness meditation in everyday life*. New York, NY: Hyperion, 1994. 304 p.
10. Rosch E. More than mindfulness: When you have a tiger by the tail, let it eat you. *Psychological Inquiry*. 2007. Is. 18. P. 258–264.

Дзевульська І. В., Маліков О. В.,
 НМУ О. О. Богомольця,
alexandrvm@ukr.net

ТРАГІЧНА ДОЛЯ АНДРІЯ ВЕЗАЛІЯ – ТВОРЦЯ СУЧАСНОЇ АНАТОМІЇ

17-річний юнак з роду Вітінгов, що походив із старовинного міста Везелія, онук лікаря та син аптекаря, який ґрунтовно вивчив у Лувені латину, потім грецьку та давньоєвропейську мови, прибув до Парижа та вступив на медичний факультет. Ставши учнем відомого анатома Сильвія (Жака Дюбуа), цей невгамовний молодик не став наслідувати свого метра, який нехтував самостійними розтинаними, а прагнув препарувати так ретельно, як тільки дозволяли тодішні умови таємного добування та зберігання трупів. Через три роки він повертається до Лувену, де займається анатомією, що вже тоді була його улюбленою справою. Під охороною вірного товариша Фрізіуса Везалій викрадає трупи страчених злочинців, дні й ночі поспіль проводить за розтинаними, вивчає праці Галена та його однодумців, бере участь у запеклих диспутах, проводить публічні розтини, на яких відзначає різницю між істинною будовою тіла та канонізованими роботами Галена. Він публікує свої перші праці, які привернули увагу тодішнього вченого світу: “Парафрази дев’ятої книги Разі” (1537), “Редакція анатомічних установлень” (1538), “Шість анатомічних таблиць” (1538), “Про кровопускання” (1539). Популярність цього кремезного 23-річного парубка з енергійним обличчям, обрамленим рудуватою бородою, з пронизливим поглядом глибоко захованих очей стала настільки широкою, що йому – Везалію Андреасу – 5 грудня 1537 р. на урочистих зборах медичного факультету університету Падуї було присуджено ступінь доктора медицини. Тут він очолив кафедру хірургії та анатомії.

Через 5 років (1543), до країв наповнених велетенською працею, Везалій випустив геніальний трактат “Будова людського тіла в семи книгах”, який сповістив світові про появу нового титана епохи пізнього Відродження (Квінквеченто).

Час, коли жив Везалій, був насичений глибокими й трагічними протиріччями, це була епоха, яка потребувала титанів і породила титанів силою думки, пристрасності та характером, багатогранністю та вченістю. Кожен з таких титанів – неповторна індивідуальність. Інтерес до будови людського тіла посідає перше місце. Характерно, що це виявляють не лише лікарі, а й художники Відродження: Мікеланджело, Рафаель, Леонардо да Вінчі, Дюрер, які залишили свої малюнки (а Дюрер навіть видав книгу “Про симетрію частин людського тіла”).

Праця Везалія “Про будову людського тіла” не лише результат вивчення попередніх досягнень в анатомії, але й наукове відкриття. Ця книга всього життя А. Везалія, хоча написана ним, коли йому ще не було й 28 років, виникла не на порожньому місці, а стала закономірним результатом усієї його попередньої наукової, педагогічної та літературної діяльності. Праця Везалія вражає свіжістю та великою кількістю вивченого матеріалу; тут він закликає до точного дослідження тіла людини, очищення анатомії від фантастичних уявлень, критики сталих поглядів Гіппократа й Галена. Відомо, що положення Гіппократа та Галена не були формально канонізовані католицькою церквою, проте їх авторитет був настільки освітлений століттями, що твори цих вчених давнини мало підлягали обговоренню, як і священне писання. Той, хто підняв руку на Гіппократа і Галена, тим самим підривав авторитет більшості сучасних анатомів на чолі з Сильвієм, знання яких були здобуті не за допомогою скальпеля, а ґрунтувалися на скрупульозному вивченні та тлумаченні творів стародавніх лікарів.

Хоч у книзі Везалія і залишилися деякі помилкові уявлення (наприк-лад, нерозуміння кровообігу), – вона ознаменувала собою крах майже п'ятнадцятивікового панування “галенізму”, що гальмував розвиток наукової анатомії.

Везалій передбачав нападки на свій твір. Про це він пише у передмові до трактату. Недаремно він присвятив його Карлу V. І все ж Везалій зазнав тортур, що зіграли фатальну роль у його житті, на нього обрушився колишній наставник Сильвій з дивним памфлетом, повним жовчі, отрути і грубих нападків, закликів до розправи над “наклепником”, як іменувався Сильвієм Везалій, прізвище якого навмисно було перетворено на Везанус, що означає “божевільний”. Везалій, що залишився майже на самоті, не зміг боротися із справжнім наклепником – самим Сильвієм і, зламаний цькуванням, припинив наукові дослідження, спалив неопубліковані праці, залишив кафедру в Падуї (1544), яку з часом послідовно займали його учень Коломбо, який відрікся від свого вчителя, згодом – Фаллопій, який сміливо оголосив себе учнем та послідовником Везалія.

Везалія багато хто залишив на самоті, навіть учні й соратники. Втративши віру в людей, в успішний результат боротьби, Везалій перед лицем ворогів, що об'єдналися, вирішив тимчасово відступити і перейшов на службу до іспанського монарха Карла V на посаді придворного лікаря. Це був початок кінця порівняно короткої, але нечувано яскравой наукової та педагогічної діяльності Везалія.

Якщо під час царювання імператора Карла V Везалій ще мав певні можливості для продовження своїх наукових досліджень та перевидання своєї праці “Про будову людського тіла в семи книгах”, в текст якого він вніс деякі зміни (1555), то зі сходженням на престол жорстокого та фанатичного Філіпа II Везалій писав: “Я не міг доторкнутися рукою навіть до сухого черепа і тим менше мав можливості виконувати розтини”. Везалій вирішив здійснити небезпечну подорож до Палестини, яка закінчилася для нього трагічно, сумнівною нагодою виправдатися перед судом єзуїтів. Він не шукав захисту серед своїх вчених колег, які прагнули жити в покійному блаженстві, осяяному авторитетом Галена. Відомою втіхою Везалію могло служити те, що ще за його життя виходили твори різних авторів, які захищали його наукові погляди; решту довершив час. Ім’я Сильвія, попри відомі наукові заслуги, залишилося навіки зганьбленим через складений ним памфлет; слава Везалія зміцнювалася з часом, і він по праву зайняв почесне місце в пантеоні титанів Відродження.

Література:

1. Дзевульська І. В., Маліков О. В. Значення творчості Андреаса Везалія для сучасної морфології. – Філософія релігії та медицини в постсекулярну добу. – Київ, 2023. – С. 134–135.
2. Дзевульська І. В., Маліков О. В. Творчість Андрія Везалія та її значення для сучасної анатомії. – Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку. – Любляна (Словенія), 2022. – С. 157–161.
3. Черкасов В. Г., Дзевульська І. В., Маліков О. В. Сучасні погляди на основні положення праці Андрія Везалія “Епитоме”. – Актуальні питання сучасної медицини: наукові дискусії. – Львів, 2013. – С. 104–107.
4. Черкасов В. Г., Дзевульська І. В., Маліков О. В. Якоб Сильвій – маловідомий вчитель видатного учня. – Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної медицини. – Львів, 2013. – С. 85–87.
5. Черкасов В. Г., Маліков О. В. Андрій Везалій – творець сучасної анатомії. Південноукраїнський медичний науковий журнал, 2. – Одеса, 2013. – С. 45–47.

Лакуша Н. М.,

Київський національний університет будівництва і архітектури,
tasha.f8.best@gmail.com

СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Ментальне здоров'я, безумовно, є складовою загального благополуччя. В сучасному світі, насиченому стресами та невпинними викликами, важливість його збереження та підтримання стає дедалі більш очевидним. Від відносин у сім'ї та роботи до впливу соціальних медіа та глобальних криз – наше